

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט אזרחי הליכים משפטיים שהמדינה צד להם
תאריך: י"ג אייר התשס"ג, 15 מאי 2003 עדכון: כ"א שבט התשע"ה, 10 פברואר 2015 מספר הנחיה: 6.1001 (90.017 [60.115, 60.111])	הגשת תביעות בשם המדינה וטיפול בתובענות המוגשות נגדה - נוהל

הגשת תביעות בשם המדינה וטיפול בתובענות המוגשות נגדה - נוהל

מטרת הנוהל היא לייעל את קשרי העבודה בין משרדי הממשלה, יחידות סמך וגופים ממשלתיים (בהנחיה זו - "משרדי ממשלה"), המיוצגים על-ידי הפרקליטות, לבין פרקליטי המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה על מחוזותיה, בכל הנוגע לטיפול בתביעות בשם המדינה ונגדה.

הנוהל מיועד לטיפול בתובענות ו/או בבקשות "רגילות" ולא לבקשות דחופות, כגון, בקשות לצו מניעה וכיוצא באלה, שהטיפול בהן צריך להיגזר מטיב הבקשה והמועדים המיוחדים שנקבעו לגביהן.

במקרים בעלי חשיבות, מבחינת שווי התביעה או המשמעות הציבורית של העניין, ידווח היועץ המשפטי של המשרד לפרקליט המדינה על תביעה שידוע לו שעומדת להיות מוגשת נגד המדינה.

בהנחיה זו "תביעה" - תובענה אזרחית, לרבות עתירה ותובענה מינהלית, בהתאמה הנדרשת.

א. תביעות משפטיות בשם המדינה

1) יועץ משפטי של משרד, הסבור כי נפגעו אינטרסים של המדינה ומן הנכון לפתוח בהליכים משפטיים נגד צד שני, יפנה לפרקליט המחוז המתאים או למנהל היחידה לאכיפה אזרחית בפרקליטות המדינה, אשר יטפל בתיאום עם המשרד בבחינת האפשרות להגשת התביעה.

2) יועץ משפטי של משרד, המעביר המלצה להגשת תביעה לפרקליטות כאמור, יפרט בפנייתו בצורה ברורה, את הנתונים הבאים:

- (א) פרטי הנתבע.
- (ב) אם הנתבע מבוטח - שם וכתובת של החברה המבטחת.
- (ג) פירוט העובדות המהוות בסיס לתביעה.
- (ד) התייחסות לשאלות המשפטיות המתעוררות בסוגיה.
- (ה) התייחסות לסעדים המבוקשים.
- (ו) לוח הזמנים להגשת התביעה (התיישנות); האם יש משמעות אחרת לעיתוי הגשת התביעה).
- (ז) אם המדובר בחוב כספי, אפשרויות קיזוז או עיקול, אם ישנן.

(ח) פירוט עובדי המשרד הבקיאים בשאלות נשוא התביעה והמוצעים כעדים או מצהירים אפשריים.

ב. טיפול בתביעות המוגשות נגד המדינה

תקנה 485 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד - 1984 מחייבת המצאת כתב תביעה לפרקליטות המחוז הרלוונטי. לעתים ולמרות הוראת תקנה זו, נשלח כתב התביעה למשרד הממשלתי הראשי או לאחת מיחידותיו. לכן מכוון נוהל זה גם לאפשרות שכתב התביעה מגיע למשרד הממשלתי.

1) טיפול בתביעות המגיעות למשרד ממשלתי

(א) כתב תביעה המתקבל באחת מיחידות המשרד יועבר, באחריות מנהל היחידה, עוד באותו יום ללשכת היועץ המשפטי של המשרד, במידת האפשר בצירוף הערות ראשוניות.

(ב) היועץ המשפטי של המשרד אחראי להעביר תוך שלושה ימים את כתב התביעה לפרקליטות המחוז שבו נמצא בית-המשפט הדין בתביעה, בצירוף עמדה ראשונית ככל הניתן בפרק זמן זה. כן יצוין עורך-הדין מהלשכה המשפטית אשר מונה לטפל בתיק.

(ג) הלשכה המשפטית של המשרד הנתבע תמציא לפרקליטות את התייחסות המשרד בכתב לא יאוחר מעשרה ימים לפני המועד הקבוע להגשת כתב הגנה. ההתייחסות תכלול את תגובת המשרד לעובדות ולטענות המצוינות בכתב התביעה. כן יבחן הצורך בהגשת תביעה שכנגד או הודעת צד ג', במקרים המתאימים. לתגובת המשרד יצורפו כל המסמכים הרלוונטיים לתביעה וכן רשימת עובדי המשרד הבקיאים בשאלות נשוא התביעה והמוצעים כעדים אפשריים.

יש חיוניות בעמידה בלוח הזמנים האמור. על המשרד להביא בחשבון כי הפרקליטות מצויה בסד לוח הזמנים הקבוע בדין, ויש להימנע מהכבדה עליה.

(ד) בקשה להארכת מועד

במקרים חריגים, בהם מגיע היועץ המשפטי של המשרד למסקנה כי לא יוכל לעמוד בלוח הזמנים אשר נקבע, יפנה אל הפרקליט המטפל בפרקליטות המחוז בפניה כתובה, לפחות שבועיים לפני מועד הגשת כתב ההגנה, ויפרט את הנימוקים לבקשה לקבל הארכת מועד מבית-המשפט.

2) טיפול פרקליטות המחוז בתובענה שהומצאה ישירות אליה

תובענה אשר תגיע לפרקליטות המחוז תירשם על-ידי המזכירות ותועבר תוך עשרים וארבע שעות למשרד הנתבע. טופס פניה ובו הנחיות לפעולה על-פי נוהל זה יישלח למשרד בצירוף לכתב התובענה. בנספח להנחיה זו מצורף טופס לדוגמא.

עם קבלת כתב התביעה או הבקשה בלשכה המשפטית של משרד ממשלתי, יש להמציא לפרקליטות את כל הנתונים כמפורט בסעיף ב.1(ג) לעיל.

3) לאחר גיבוש טיוטת כתב ההגנה תובא טיוטת כתב ההגנה לעיון הלשכה המשפטית של המשרד הנתבע להערותיה. העתק מכתב ההגנה שהוגש לבית-המשפט יישלח מיד לאחר הגשתו ללשכה המשפטית.

ג. ייצוג המדינה בפני בית-המשפט

1) אירע בעבר, שהעמדה שהציגה הפרקליטות בפני בית-המשפט לא עלתה בקנה אחד עם עמדת המשרד הממשלתי הנוגע בדבר. בעקבות זאת, ביקש נציג המשרד הממשלתי הנוגע בדבר לייצג את עמדת המשרד בעצמו.

2) חשוב להבהיר, כי בפני בית-המשפט תופיע המדינה בקול אחד, אותו יציג נציג הפרקליטות בלבד. משהתגבשה עמדת הפרקליטות תהא זו העמדה הממשלתית ולא תובאנה שתי עמדות בפני בית-המשפט, לא מפי הפרקליטות ולא על-ידי ייצוג אחר.

בדומה לכך, כאשר מוגשת תביעה נגד משרדי ממשלה שונים, וקיימת מחלוקת ביניהם בשאלות המתעוררות בנוגע לתביעה, יכריע במחלוקת פרקליט המחוז בו הוגשה התביעה.

3) במקרה של חילוקי דעות בין נציג הפרקליטות לנציגי המשרדים הממשלתיים פתוחה הדרך לכל ניסיון של שכנוע ושל ערעור על עמדת הפרקליט לדרג גבוה יותר. ההחלטה הסופית והמחייבת בנושא היא של היועץ המשפטי לממשלה.

(ראו גם הנחיית פרקליטת המדינה מס' 14.15)

נספח - הודעת הפרקליטות על הגשת תביעה נגד משרד ממשלתי

תאריך _____
מס' התיק _____

אל: היועץ המשפטי, משרד _____

מצורף בזה כתב תביעה / בקשה _____

אשר הומצא בפרקליטות מחוז _____ ביום _____

שמות הצדדים - _____ נגד _____

עלינו להגיש כתב הגנה / תשובה לבקשה, עד ליום _____

♦ **נא העבירו אלינו התייחסותכם הראשונית תוך שבעים ושתיים שעות, הכוללת:**

- שם ומספר הטלפון של עורך הדין אשר מונה על-ידיכם לטפל בתיק.
- פרטים ומסמכים רלוונטיים אשר ניתנים להשגה מיידית ללא צורך בהמתנה להתייחסות גורמי משרד נוספים.

♦ **נא העבירו אלינו את מסמך התייחסות המפורטת של המשרד ועמדתו לא יאוחר מעשרה ימים לפני המועד הקבוע להגשת כתב ההגנה / תשובה לבית-המשפט.**

מסמך זה יכלול את הפרטים הבאים:

- התייחסות לעובדות בכתב תביעה.
- התייחסות ותגובת המשרד לגבי הטענות בכל סעיף שבכתב התביעה.
- התייחסות לשאלות המשפטיות בכתב התביעה.
- התייחסות לסעדים המבוקשים.
- מסמכים רלוונטיים אשר נאספו.
- התייחסות לצורך בהגשת תביעה שכנגד או הודעת צד ג' במקרים מתאימים.
- שמות, מספרי טלפון וכתובות של עובדי המשרד הבקאים בשאלות נשוא התביעה והמוצעים כעדים אפשריים.

♦ **אי העברת מסמך התייחסות המשרד ועמדתו (על-פי הנוהל אשר נקבע לנושא), לא תאפשר לנו להגיש כתב הגנה / תשובה במועד, כך שקיימת סכנה של קבלת פס"ד בהעדר עם כל המשתמע מכך.**

♦ **באחריות היועץ המשפטי של המשרד לוודא הגעת המסמכים האמורים, ובמועד, לפרקליטות.**

בברכה,

מזכירות פרקליטות
מחוז _____